

Posar-hi el coll

28/X/1986

Posar el coll en algun treball significa «posar-hi tot l'esforç». Aquesta expressió del llenguatge popular es relaciona, segurament, amb la locució adverbial a coll, que designa, de fet, «sobre la regió veïna al coll», usada per a indicar l'indret on es porta un feix o qualsevol cosa d'un cert pes quan cal tragar-lo sense disposar de cap mitjà de transport, ni que sigui un simple carretó, raó per la qual aquesta locució, a coll, ha ampliat l'extensió del seu significat: quan diem a algú que haurà de dur una cosa a coll —el feto, un sac, una maleta, etc.— volem indicar que no podrà comptar sinó amb el seu propi esforç. Posar-hi el coll també es deu relacionar amb l'esforç que amb aquesta part del cos han de fer els animals de tir, ja que és principalment al collar on s'enganxen els tirants amb què té lloc la tracció del carruatge.

Aquesta frase feta no es pot usar sinó amb una referència explícita de la feina o de l'afar en què cal posar tot l'esforç, referència que constitueix un complement introduït per la preposició en, el qual es pot substituir pel pronom adverbial hi: posar el coll en una empresa col·lectiva o posar-hi el coll. En el llenguatge autènticament popular, aquesta substitució del complement pel pronom hi és tan natural i espontània, tan consubstancial amb la manera de parlar del poble, que, de fet, encara que el complement figuri a la frase representat pel grup nominal que correspongui, hom el reforça o duplica amb la representació pronominal, amb què s'originen les construccions pleonàstiques tan pròpies d'aquest llenguatge popular: Hi hem de posar tots el coll, en aquesta feina. Però contràriament a aquesta tendència, la progressiva degradació actual de la nostra sintaxi fa que alguns que recorren a aquesta frase feta l'usin indegudament en sentit absolut, és a dir, sense fer esment del complement, ni per mitjà del grup nominal ni per mitjà del pronom. I així podem llegir frases com «Ens demanen que posem el coll» o «Tots vam posar el coll», que potser semblen molt genuïnes a llurs autors, per l'ús d'aquesta frase popular, però que en realitat representen un lamentable empobriement dels nostres recursos sintàctics. Encara que hom vulgui usar aquesta frase en un sentit més o menys absolut, és a dir, referint-se a una cosa (feina, empresa, etc) molt poc determinada o molt genèrica, aquesta idea complementària no arriba a esvair-se mai del tot, i cal que hi sigui imprescindiblement representada pel pronom hi. L'empresa sempre ens demana de posar-hi el coll (en la feina pròpia de cadascú).